

Archeologienota

Programma van maatregelen

IEPER OOSTKAAI (prov. West-Vlaanderen)

Auteurs: Thomas APERS, Lise DEMEULEMEESTER,
Bert HEYVAERT

Projectcode: 2018B181

- **Administratieve gegevens**

- ➔ Initiatiefnemer: zie privacyfiche
- ➔ Erkende archeoloog: Thomas Apers, OE/ERK/Archeoloog/2016/00110, Erkende archeoloog rechtspersoon: Monument Vandekerckhove nv, Oostrozebekestraat 54, 8770 Ingelmunster, OE/ERK/Archeoloog/2015/00031
- ➔ Locatiegegevens: Ieper Oostkaai (zie plan in bijlage 2 en 3 bij het verslag van resultaten bureauonderzoek)
- ➔ Lambertcoördinaten: X: 45132, Y: 173827, X: 45417, Y: 174056
- ➔ Kadastergegevens: Ieper, afdeling 5, deel Boezinge, sectie B en perceel 39s3 (zie plan in bijlage 3 bij het verslag van resultaten bureauonderzoek)

- **Aanleiding vooronderzoek**

- ➔ zie het verslag van resultaten bureauonderzoek

- **Resultaten vooronderzoek zonder ingreep in de bodem**

- ➔ zie het verslag van resultaten bureauonderzoek

- **Gemotiveerd advies**

Het uitgevoerde bureauonderzoek is volledig, alle relevante beschikbare bronnen zijn teruggevonden en zijn geraadpleegd. Op basis van het verslag van resultaten van het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site echter niet gestaafd worden. Daarom is voor het volledige projectgebied een verder vooronderzoek noodzakelijk is. De mogelijke aanwezigheid van een bewaarde bodem, de ligging in de nabijheid van de middeleeuwse kern O.L.V.-Ten Brielen, de activiteit op en rond het kanaal gedurende de vroegmoderne periode en het aangetoonde gebruik van het projectgebied tijdens WOI, maken echter dat de aanwezigheid van een archeologische site eerder waarschijnlijk is. Er wordt een vervolgonderzoek in de vorm van proefsleuven voorgesteld als de meest aangewezen methode. Voor een uitgebreide evaluatie van de verschillende onderzoeksmethoden wordt verwezen naar het verslag van resultaten (hoofdstuk 2.5.).

Hieronder worden de voorwaarden beschreven waaraan de verschillende onderzoeksfases moeten voldoen. Het uitgestelde traject is noodzakelijk omdat de gronden op dit moment niet in eigendom zijn van de initiatiefnemer. Anderzijds is het grootste deel van het projectgebied zodanig bebouwd dat een terreinonderzoek enkel kan plaatsvinden na afbraakwerken, en deze kunnen pas worden uitgevoerd na het verkrijgen van een stedenbouwkundige vergunning.

Het uitgestelde traject is noodzakelijk omdat de gronden op dit moment niet volledig beschikbaar zijn voor onderzoek. Momenteel is een deel van het terrein nog verhard, deze

wegenis dient eerst te worden uitgebroken alvorens met het proefsleuvenonderzoek kan gestart worden.

- **Planafbakening**

De totale site heeft een oppervlakte van ongeveer 3,9 hectare. De geplande werken concentreren zich ten westen, noorden en oosten van de bestaande bebouwing, de oppervlakte van de zone waar de geplande werken zullen worden uitgevoerd bedraagt ca. 13180m². Voor deze zone dient er in eerste instantie een werfbegeleiding te gebeuren bij de uitbraak van de wegenis en nadien onderzocht te worden door middel van proefsleuven.

beantwoord, dient men over te gaan op de volgende onderzoeksmethode zoals besproken in hoofdstuk 2.5. van het verslag van resultaten.

o **Proefsleuven/proefputten:**

- Zijn er archeologische sporen aanwezig?
- Welke is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten?
- Welke is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Is er een archeologische site aanwezig binnen het projectgebied?
- Welke zijn de verder te nemen maatregelen i.f.v. de geplande werken?

• **Plan van aanpak**

FASE 1

o **Werbbegeleiding**

In deze fase zullen de uitbraakwerken van de wegenis plaatsvinden. Het deel van de wegenis dat zich onder het maaiveld bevindt, dient uitgebroken te worden onder begeleiding van een erkend archeoloog. Aangezien sporen uit WO1 zich vaak dicht bij de oppervlakte bevinden, is de kans reëel dat zulke sporen na het weghalen van de verharding zullen komen bloot te liggen. Indien dit het geval is worden ze in vlak gedocumenteerd. Sporen die van belang kunnen zijn bij een eventueel vervolgonderzoek worden afgedekt met geotextiel om degradatie te voorkomen. Deze afweging wordt gemaakt door de erkende archeoloog tijdens de begeleiding. Indien bij het opbreken overal het archeologisch niveau wordt bereikt, kan deze werfbegeleiding de prospectiefunctie van een deel van de meest noordelijke proefsleuf vervangen. Het gaat dan om het deel van deze proefsleuf dat zich op de plaats van de huidige verharding zou bevinden. In dat geval wordt ook meteen een selectie aan sporen in coupe onderzocht, teneinde een goed beeld van de aard, datering en bewaringstoestand te bekomen.

FASE 2

o **Proefsleuven/proefputten**

Teneinde na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied, dient gebruik gemaakt van de inplanting van parallelle ononderbroken proefsleuven over het volledige onderzoeksgebied. Bij de inplanting bedraagt de afstand

tussen de proefsleuven minimum 12m en maximum 15m (van middenpunt tot middenpunt¹. Voor de uitgraving wordt gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak. De sleuven zijn 1,80 tot 2m breed en bij voorkeur west-oost georiënteerd. Op deze manier worden de sporen uit Wereldoorlog 1 op de beste manier aangesneden. De aard van het terrein leent zich ook het meest tot een dergelijke oriëntatie, die bovendien haaks staat op de natuurlijke helling van de leperleevallei.

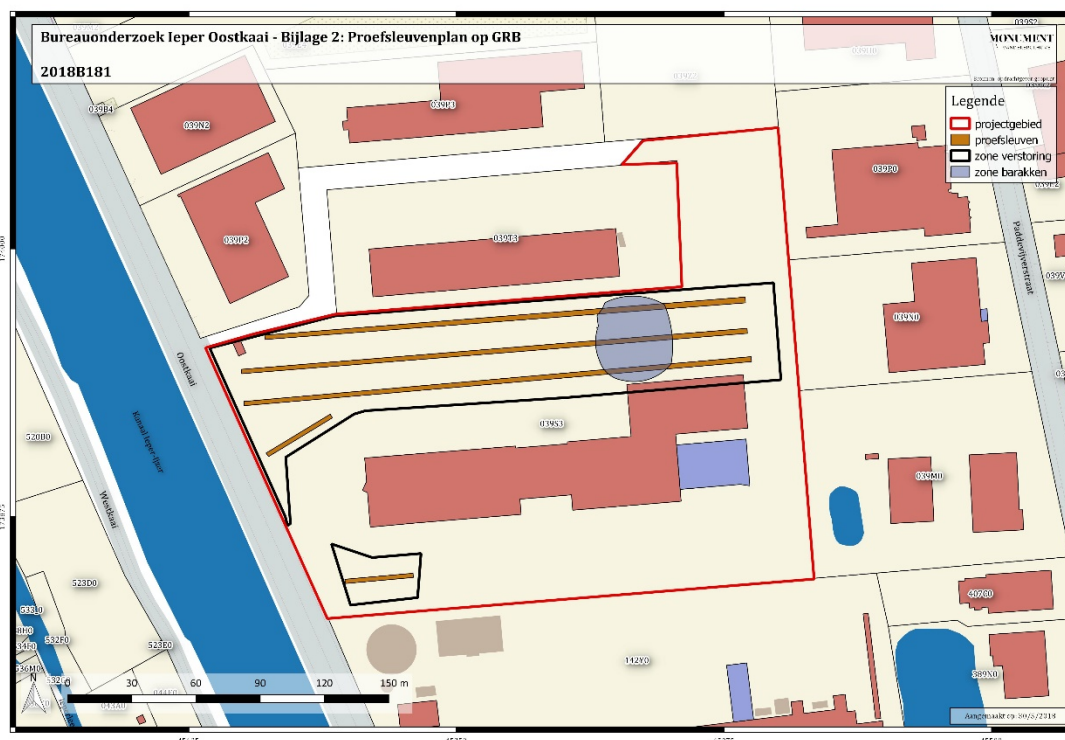
Per sleuf wordt minstens om de 50m machinaal een profielput aangelegd, op zo'n manier dat er een geschrinkt patroon ontstaat en men in feite om de 25m een zicht heeft op de bodemopbouw van het onderzoeksterrein.

Er worden extra volgsleuven, dwarssleuven of kijkvensters aangelegd om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen. Er wordt 10% van de onderzoekbare oppervlakte opengelegd door middel van sleuven en 2,5% door middel van volgsleuven, dwarssleuven of kijkvensters. Op die manier wordt 12,5% van het onderzoeksgebied onderzocht en kan met een minimale kost een betrouwbare inschatting gemaakt worden omtrent het archeologisch potentieel van de site. Zodoende kan men ook beter de onderzoekstermijn en –kost inschatten bij een eventueel vervolgonderzoek.²

De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt en dat de draagkracht van de bodem minstens gelijk is aan de draagkracht voorafgaand de start van het veldwerk. Indien nodig worden kwetsbare sporen (vb. brandrestengraven) afgedekt met waterdoorlatende doek.

¹ Als men de kosten-baten afweging maakt, is deze methode van proefsleuven het meest aangewezen om archeologische sites op te sporen en te prefereren boven andere systemen. Zie *Onderzoeksrapport agentschap Onroerend Erfgoed 48. Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie.*

² HANECA K., DEBRUYNE S., VANHOUTTE S. en ERVYNCK A., Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie. *Onderzoeksrapporten agentschap Onroerend Erfgoed*, juli 2016.

Figuur 2: Uitsnede uit het kadasterplan met aanduiding van de locaties van de proefsleuven, bijlage 2 (bron: geopunt.be)

Figuur 3: Uitsnede uit de luchtfoto met aanduiding van de locaties van de proefsleuven, bijlage 3 (bron: googlemaps.be)

Wanneer er geen verder onderzoek wordt geadviseerd, dienen voldoende stalen genomen worden voor natuurwetenschappelijk onderzoek. Dit dient op een dergelijke wijze te gebeuren dat de archeologische vraagstelling kan beantwoord worden.

Het archeologisch ensemble zal gedurende en na het afronden van het onderzoek bewaard worden bij Monument Vandekerckhove nv, Oostrozebekestraat, 8770 Ingelmunster. Na afronding en oplevering van de rapportage wordt het ensemble definitief bewaard bij de bouwheer: CID Lines NV. Bewaring gebeurt conform de bepalingen in de Code Van Goede Praktijk (hoofdstuk 30.2).

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hierboven beschreven methodes dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. De diverse fases van vooronderzoek moeten niet uitgevoerd worden indien de geplande bouwwerken, waarvoor deze archeologienota wordt opgesteld, niet zullen worden uitgevoerd. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling kan beantwoord worden. Het gefundeerd kunnen beantwoorden van de vraagstelling is dus het evaluatiecriterium aan de hand waarvan de erkende archeoloog zal bepalen of het onderzoeksdoel succesvol bereikt is.

- **Gewenste competenties**

- ➔ In het kader van het proefsleuvenonderzoek dient het team te bestaan uit minstens 2 archeologen waarbij minstens één van de uitvoerende archeologen ten minste 220 werkdagen veldervaring heeft met onderzoek op zandleembodems en tenminste 80 werkdagen met onderzoek op sites met sporen van Wereldoorlog 1. Beiden beschikken over minstens 20 werkdagen veldervaring wat betreft proefsleuvenonderzoek.
- ➔ Gedurende het veldwerk dient een (assistent-)aardkundige op afroep beschikbaar te zijn op het terrein. De (assistent-)aardkundige moet beschikken over aantoonbare ervaring met zandbodems.
- ➔ Tijdens de uitvoering van het proefsleuvenonderzoek wordt munitiebegeleiding voorzien door een bevoegd OCE-expert.

- **Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk**

Er zijn geen voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk.

Plannenlijst

Projectcode	2018B182
Onderwerp	Plannenlijst
Plannnummer	Bijlage 1
Type	Kadasterplan
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	23/5/2018
Plannnummer	Bijlage 2
Type	Proefsleuvenplan op het kadaster
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	24/05/2018
Plannnummer	Bijlage 3
Type	Proefsleuvenplan op het kadaster
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	28/05/2018

Bureauonderzoek Ieper Oostkaai - Bijlage 1: Kadasterplan

2018B181

MONUMENT

Bronnen: opdrachtgever, geopunt, cartesius

Legende

 projectgebied

174100

174000

173900

173800

45100

45200

45300

45400

45500

Aangemaakt op: 23/5/2018

Bureauonderzoek Ieper Oostkaai - Bijlage 2: Proefsleuvenplan op GRB

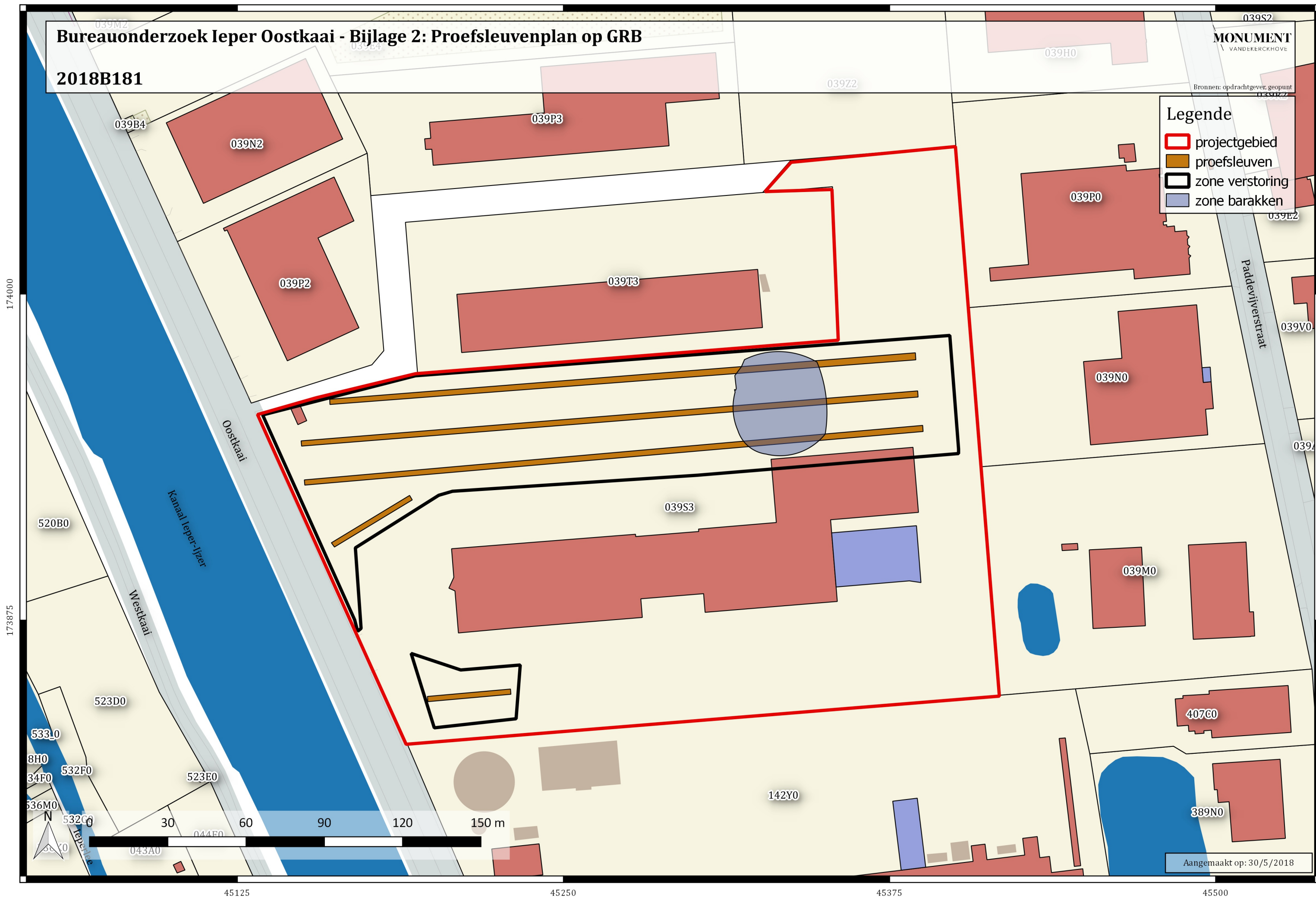
2018B181

MONUMENT
VANDEKERCKHOVE

Bronnen: opdrachtgever, geopunt

Legende

- projectgebied
- proefsleuven
- zone verstoring
- zone barakken

Aangemaakt op: 30/5/2018

Bureauonderzoek Ieper Oostkaai - Bijlage 3: Proefsleuvenplan op luchtfoto 2017

2018B181

MONUMENT
VANDEKERCKHOVE

Bronnen: opdrachtgever, geopunt

Legende

- projectgebied
- proefsleuven
- zone verstoring
- zone barakken

0 30 60 90 120 150 m

Aangemaakt op: 30/5/2018

45125

45250

45375

45500

174000

173875